

Útgáfa 2. júlí 2004

J-Nr: 60001.15.001/04

Dato: 13. august 2004

MR-FJSL-01/04

Bilag 1 til Dok 5a-01/04

**Framkvæmdaáætlun
Norrænt samstarf um
sjávarútveg, landbúnað,
skógrækt og matvæli
2005-2008**

*Norræn lyftistöng
verðmætasköpunar og lífsgæða*

**Framkvæmdaáætlun Norrænt samstarf um sjávarútveg, landbúnað,
skógrækt og matvæli
2005 – 2008**

Samantekt

1. Inngangur

2. Framtíðarsýnin

3. Takmörk áætlunarinnar

- 3.1 Norðurlöndin
- 3.2 Evrópskt og alþjóðlegt samstarf
- 3.3 Samstarfið við Eystrasalríkin
- 3.4 Samstarfið við Norðvestur-Rússland
- 3.5 Samstarfið í Norður-Atlantshafi

4. Þróunartilhneiging og áskoranir

5. Meginmarkmið og forgangsöröðun

- 5.1 Atvinnulífsþróun
- 5.2 Matur og heilbrigði
- 5.3 Líffræðileg fjölbreytni og erfðaauðlindir
- 5.4 Sameiginleg gæði
- 5.5 Lárétt forgangsöröðun
 - 5.5.1 Vísindalegar rannsóknir, þróun og menntun
 - 5.5.2 Upplýsingar og aukin hæfni
 - 5.5.3 Alþjóðleg og svæðisbundin samvinna

6. Uppbygging starfseminnar og boðvald

- 6.1 Ráðherrarnir
- 6.2 Samráðshópurinn
- 6.3 Embættismannanefndirnar
- 6.4 Stofnanir, samstarfsnefndir og tengsl

7. Eftirfylgni, mat og fjármögnun

Viðaukar

Samantekt

Norræna ráðherranefndin fyrir sjávarútveg, landbúnað og skógrækt ásamt matvælum leggur nú í fyrsta sinn fram áætlun um framkvæmdir innan allra þeirra greina sem heyra undir hið nýja og útvíkkaða stjórn málasvið sem myndað var árið 2001. Áætlunin stuðlar m.a. að því að gera að veruleika markmiðin í hinni endurskoðuðu norrænu stefnumótun um Sjálfbær Norðurlönd sem ráðherranefndin hefur kosið að setja á oddinn. Framkvæmdaáætlunin fyrir árin 2005-2008 ryður nýja braut með því að hún endurspeglar ályktun ráðherranefndarinnar um pólitíska heildarsýn á nýtingu náttúruauðlindanna og alla lífsþurftakeðjuna. Áhersla er einnig lögð á rétt neytenda til öruggra matvæla og traustra og góðra upplýsinga.

Framkvæmdaáætlunin byggist á heildarsýn frá láði og legi til munns og maga (frán jord/fjörð till bord) og nær einnig til skógræktarinnar og margháttaðrar starfsemi atvinnugreinanna. Markmiðin taka til verkefna á norrænum, evrópskum og alþjóðlegum grundvelli og enn fremur samvinnu við nágrannalöndin, þ.e. baltnesku ríkin og Norðvestur-Rússland og þar að auki samstarfsins í Norður-Atlantshafi.

Samstarfið innan hinnar sameinuðu ráðherranefndar fyrir sjávarútveg, landbúnað, skógrækt og matvæli grípur yfir mikilvæg, stór og verðmæt sameiginleg ábyrgðarsvið. Margháttað og byltingarkennd hvatning eða áskorun fylgir hinni öru þróun í umræddum málaflokkum og hún veldur því að Norðurlöndin verða að bregðast við og samræma samstarf sitt ótal straumum og stefnum, nýjum þörfum og markmiðum sem stundum eru samstillt en stundum andstæð.

Helstu markmið Norrænu ráðherranefndarinnar og þau framkvæmdasvið sem njóta forgangs á sviði sjávarútvegs, landbúnaðar og skógræktar ásamt matvæla beinast á áætlunartímanum 2005 - 2008 að eftirfarandi sviðum:

- Atvinnulífsþróun
- Matvælum og heilbrigði
- Líffræðilegri fjölbreytni og erfðaauðlindum
- Sameiginlegum gæðum
- Láréttri forgangsroðun, s.s. vísindarannsóknunum, framþróun og menntun, upplýsinga- og hæfnisuppbýggingu og alþjóðlegu samstarfi.

Sérstakt keppikefli verður að gera strand- og landsbyggðarsamfélögin meira aðlaðandi fyrir norræna ríkisborgara bæði til fastrar búsetu og orlofsdvalar.

Ráðherranefndin og embættismannanefndirnar fyrir sjávarútveg, landbúnað og skógrækt auk matvæla stuðla að því að hin mismunandi áherslusvið þessarar framkvæmdaáætlunar njóti forgangs að nauðsynlegum úrkostum. Á áætlunartímanum munu ráðherrarnir þar að auki taka ákvarðanir um þau pólitísku viðfangsefni sem í deigluinni eru hverju sinni umfram þau sem nefnd eru í framkvæmdaáætluninni og afgreiða þau og fylgja þeim eftir í Norrænu ráðherranefndinni.

Framkvæmdaáætlunin, sem nú liggur fyrir, fjallar um mörg framkvæmdasvæði sem snerta hagsmuni norrænu þjóðanna allra og hvernig fyrir sig. Metnaðurinn er mikill þótt fjárhagsrammi Norðurlandanna sé ekki að sama skapi rúmur. Ráðherrarnir ætlast því til að löndin sjálf fjármagni

verkefnin í ríkara mæli en áður og að þau verði þar með eðlilegur þáttur í forgangsörðun þjóðanna. Undir lok áætlunartímabilsins verða niðurstöður framkvæmdaáætlunarinnar metnar.

1. Inngangur

Norræna ráðherranefndin fyrir sjávarútveg, landbúnað og skógrækt ásamt matvælum leggur nú í fyrsta sinn fram áætlun um framkvæmdir innan þeirra greina sem heyra undir hið nýja og útvíkkaða stjórn málasvið sem myndað var árið 2001. Áætlunin stuðlar m.a. að því að gera að veruleika markmiðin í hinni endurskoðuðu norrænu stefnumótun um Sjálfbær Norðurlönd sem ráðherranefndin hefur kosið að setja á oddinn.

Framkvæmdaáætlun þessi fyrir árin 2005-2008 ryður nýja braut með því að hún endurspeglar ályktun ráðherranefndarinnar um pólitíska heildarsýn á nýtingu náttúruauðlindanna og alla lífsþurftakeðjuna. Áhersla er einnig lögð á rétt neytenda til öruggra matvæla og traustra og góðra upplýsinga.

Eins og fyrri framkvæmdaáætlanir byggist þessi áætlun á sérstæðum sameiginlegum gildum fimm landa og þriggja sjálfstjórnarsvæða á Norðurlöndunum. Grundvallarstoð samstarfsins er sameiginleg saga, tunga og menningararfur ásamt auðgandi fjölbreytni. Hvati samstarfsins og undirstaða eru skýr alþýðleg viðmið, einstök í norrænu sambandi, en þau birtast í áherslu samstarfsins á einstaklinginn sem býr á Norðurlöndunum. Tilgangurinn er að tryggja og treysta þau gildi sem eru forsenda fullnægjandi *Norræns lífs* sérhvers Norðurlandabúa, nú þegar og fyrir komandi kynslóðir.

Framkvæmdaáætlunin beinist enn fremur að stjórnvöldum hvað snertir ákvarðanir, umsýslu og framkvæmdir þeirra á verksviði ráðherranefndarinnar. Takmark ráðherranefndarinnar er að treysta möguleikana á frekari verðmætasköpun og auknum virðisauka á svæðunum en þó þannig að tekið sé tillit til umhverfisverndar og réttar Norðurlandabúa til fjölbreytts og ánægjulegs lífs ásamt heilsusamlegra og öruggra fyrsta flokks matvæla.

Ör efnahagsleg samþætting á Norðurlöndum, eins og á sviði fyrirtækjamruna og annarra samræmdra aðgerða í því skyni að efla framþróun og samkeppnishæfni norræns markaðar, gerir kröfu um náð samstarf við atvinnulífið auk samvinnu stjórnvalda. Samstarf ráðherranefndarinnar og atvinnulífsins er forsenda nútímalegs og virks norræns velferðarsamfélags.

Þótt framkvæmdaáætlunin taki mið af ýmsu sem er norrænu löndunum sameiginlegt er jafnframt mikilvægt að taka tillit til ólíkra þátta hvað varðar grundvallaratvinnugreinar á Norðurlöndunum, m.a. vegna mismunandi umhverfis- og loftlagsskilyrða auk nokkurra vistfræðilegra svæða.

Ráðherranefndin fyrir sjávarútveg, landbúnað og skógrækt ásamt matvæli mun á áætlunartímabilinu 2005-2008 stuðla að því í samvinnu við atvinnulífið, stjórnvöld, neytendur og hagsmunasamtök og á grundvelli norrænnar samvinnu og samkenndar að byggja upp Norðurlönd:

- sem eru mótuð af opnu og gagnkvæmu sambandi stjórnvalda, atvinnulífs, neytenda og hagsmunasamtaka sem geta rætt saman, skipst á skoðunum og raunverulega starfað saman.
- þar sem samstarfið byggist á virkri pólitískri samræðu og framtakssemi ásamt verkefnum sem renna styrkari stoðum undir vandaða opinbera stjórnsýslu og þar sem norrænar stofnanir eru nýttar til að veita ráðgjöf um stefnumótun á alþjóðlegum, innlendum og svæðisbundnum grunni.

- sem starfa á grundvelli þekkingar og hugvits, mikilvægustu auðlind Norðurlandanna, þar sem rannsóknir, þróun og fræðsla eru álitin fjárfesting til framtíðar og framlag til að styrkja trú og traust á framtíð.
- sem veitir neytendum, framleiðendum og öðrum hagsmunaaðilum greiðan aðgang að trúverðugum upplýsingum.
- sem eru mótuð af samvinnu milli atvinnugreina innan sambandsins og ríkjanna.

Norræna ráðherranefndin vill enn fremur leggja áherslu á jafnréttismálin þegar ákvörðunum er framfylgt og hyggst semja sameiginlega jafnréttisáætlun á upphafsskeiði áætlunartímabilsins¹.

2. Framtíðarsýnin

Gildisauki og lífshæðing fyrir norræna ríkisborgara vegna margs konar sjálfbærrar nýtingar á náttúruauðlindunum og sterkrar lífshæðing.

3. Takmörk áætlunarinnar

Framkvæmdaáætlunin byggist á heildarsýn frá láði og legi til munns og maga (frán jord/fjörður till bord) og nær einnig til skógræktarinnar og margháttadrar starfsemi atvinnugreinanna. Markmiðin taka til verkefna á norrænum, evrópskum og alþjóðlegum grundvelli og enn fremur samvinnu við nágrannalöndin, þ.e. baltnesku ríkin og norðvesturhluta Rússlands og þar að auki samstarfsins í Norður-Atlantshafi.

3.1 Norðurlöndin

Framkvæmdaáætlunin á að stuðla að því að gera að veruleika markmiðin í hinni endurskoðuðu áætlun um Sjálfbær Norðurlönd sem ráðherranefndin hefur kosið að setja á oddinn. Markmiðið er sjálfbær þróun sem kemur til móts við daglegar þarfir án þess að bitna á möguleikum næstu kynslóða til að uppfylla sínar þarfir² og nær yfir þrjú svið sem eru háð hvert öðru; efnahagssvið, félagssvið og umhverfissvið. Árangursrík sjálfbær þróun felur í sér nánari tengsl þessara þriggja sviða.

¹ Landbúnaðar- og skógræktargeirinn gaf fyrstu jafnréttisáætlun sína út árið 2000 Ligestillingshandlingsplan for jord- og skovbrukssektoren i Nordisk Ministerråd, ANP 2002:764. Sjávarútvegs- og matvælagæirarnir hafa einnig samþykkt jafnréttisviðmið.

² Brundtlandkommissionen 1987.

⁴ Det internationale Norden – Nordisk samarbejde i europæisk ramme, ANP 2003:750.

Norræn samvinna byggist á grundvallarreglunni um norræna gagnsemi. Þýðir þetta að þau verkefni sem ráðist verður í á áætlunartímabilinu eiga að:

- ná til starfsemi sem að öðrum kosti færi fram eingöngu á vettvangi hvers lands um sig en þar sem ná má sýnilegum jákvæðum samtakaáhrifum, þökk sé sameiginlegum norrænum lausnum,
- þróa og bera vitni um norræna samkennd
- og efla norræna færni og samkeppnishæfni.

3.2 Evrópskt og alþjóðlegt samstarf

Eitt af meginmarkmiðum ráðherraráðsins fyrir sjávarútveg, landbúnað, skógrækt og matvæli er að Norðurlöndin gerist framsækni, hvetjandi og samstöðumyndandi þátttakendur í evrópsku og alþjóðlegu ferli og samningum. Starfsemi ráðherranefndarinnar er að verulegu leyti alþjóðleg og því eru evrópsk og alþjóðleg málefni ávallt ofarlega á dagskrá.

Þýðing svæðisbundins samstarfs milli landa með sameiginlega hagsmuni og gildismat eykst í takt við aukna alþjóðavæðingu, bæði þegar tilgangurinn er að hafa áhrif á alþjóðasamfélagið og gæta hagsmuna landanna. Norrænt samstarf á tímum hnattvæðingar og útpenslu Evrópusambandsins á að gera sér að keppikefli að þróa innbyrðis samskipti Norðurlandanna um alþjóðleg og þó einkum evrópsk málefni⁴. Birtist það í samræmdri lagasetningu og sameiginlegri pólitískri stefnu þeirra ríkja á Norðurlöndunum sem eiga aðild að ESB auk þess sem EES-samningurinn tengir Noreg og Ísland við ESB-samstarfið.

Um leið er afar mikilvægt að norrænu löndin, sem eiga við sífellt harðari alþjóðlega samkeppni að glíma, komi sjónarmiðum sínum á framfæri svo að tekið sé tillit til sameiginlegs gildismats þeirra og hagsmuna í alþjóðlegri framþróun og samningum. Einhugur ríkir um að Norðurlöndin eigi að keppa að samvinnu um að auka áhrif sín í alþjóðlegum stofnunum og að allar einingar norræns samstarfs á öllum stigum veiti athygli þeim möguleikum sem samstarfið skapar. Í því skyni að auka möguleikana á góðum undirtektum á alþjóðavettvangi skiptir máli að taka afstöðu til og velja málaflokka á hverjum tíma þar sem Norðurlöndin geta sameiginlega aukið áhrif sín með því að móta grundvöll til að standa á í alþjóðlegum samningaviðræðum.

3.3 Samstarfið við Eystrasaltsríkin

Aðild Eystrasaltslandanna að ESB markar tímamót í samvinnu þeirra og Norðurlandanna sem hér eftir mótast af því að þau standi þeim jafnfætis í samstarfi á vettvangi stjórnmála og stofnana. Í því felst helst eggjan að byggja upp pólitískt samstarf þannig að gætt sé bæði norrænna og baltneskra hagsmuna, í samræmi við þarfir þjóðanna og möguleika. Umbreyting samstarfsins hefur í för með sér aukna áherslu á tengslamyndun og raunhæfa félagsmyndun. Samstarfið við baltnesku löndin breytist stig af stigi og verður fullkomnað á áætlunartímanum 2005-2008.

Norrænu og baltnesku ráðherrarnir, sem fara með málefni sjávarútvegs, landbúnaðar, skógræktar og matvæla, hafa ákveðið að efla samstarfið milli svæðanna⁵. Verður það m.a. gert með því að norrænar samstarfsstofnanir á öllum stigum bjóði fulltrúum Eyststrasaltsríkjanna á fundi sína til að skiptast á skoðunum um pólitísk og hagnýt úrlausnarefni í því skyni að auðvelda baltnesku ríkjunum að aðlagast samstarfinu. Ráðherrarnir hvöttu einkum embættismannanefndirnar til að starfa með baltnesku fulltrúunum og koma með ábendingar um samstarfssvið sem leggja beri áherslu á, leita uppi sameiginleg verkefni og almennt ræða um hvernig Eyststrasaltsríkin geti með auðveldari hætti tekið þátt í starfsemi Norrænu ráðherranefndarinnar. Næsti fundur norrænu og baltnesku ráðherranna verður árið 2006. Sjá kafla 5.5.3. um sundurliðuð markmið samstarfsins.

3.4 Samstarfið við Norðvestur-Rússland

Samstarf Norðurlandanna og norðvesturhluta Rússlands mun á tímabilinu taka svip hefðbundins nærsvæðissamstarfs og á stundum leggja verulega af mörkum til framkvæmdaáætla og viðfangsefna á vettvangi stefnumótunar ESB um Norrænu víddina. Áhersla verður m.a. lögð á samskipti sérfræðinga og fræðslu, samstarf um umhverfismál og framlög til sjálfbærrar þróunar. Vísað er í kafla 5.5.3 um nákvæma markmiðssetningu á verkswiðinu.

3.5 Samstarfið í Norður-Atlantshafi

Skýrslan ”Vestnorden i det nordiske samarbejde”⁶ sýnir að norrænt samstarf þarf að líta í vestur og taka upp samstarf við nágrannaþjóðirnar í Norður-Atlantshafi. Vestnorrænu löndin eru Ísland, Færeyjar og Grænland en raunverulegt vestnorrænt samstarf teygir oft anga sína út fyrir þetta svæði og nær þá einnig yfir t.d. vesturströnd Noregs. Hagsmunatengsl eru við Skotland, Orkneyjar og Hjaltlandseyjar, austurströnd Kanada að Atlantshafi og inúítasvæðin í Kanada.

Sérstakar aðstæður móta þetta svæði, miklar fjarlægðir, kalt loftslag og smáar þjóðir sem eru mjög háðar sjónum og auðlindum hans. Atlantshaf skilur samfélögin en tengir þau einnig saman. Sú staðreynd einkennir vestnorrænu samfélögin og nágranna þeirra að nýting sjávarfangs er alger forsenda fyrir afkomu þeirra. Samstarf á sviði sjávarútvegs er afar mikilvægt en samstarf um landbúnað og matvæli býður einnig upp á athyglisverða möguleika.

Fjöldi sameiginlegra verkefna hefur orðið til bæði innan ramma Norrænu ráðherranefndarinnar og á öðrum vettvangi. Með hliðsjón af miklum fjarlægðum og samskiptaörðugleikum á svæðinu er

⁵ Tallinn Declaration on Enhanced Co-operation between the Nordic and Baltic States in the Areas of Agriculture, Forestry, Food Issues and Fisheries

Tallinn Declaration on Increased Food Safety in the Nordic-Baltic Region

Tallinn Declaration on Organic Food and Agriculture Production in the Nordic-Baltic Region

⁶ Vest-Norden i det nordiske samarbejde – redegørelse, ANP 2003:732. Einnig á ensku: West Norden and its neighbours, ANP 2003:733.

nauðsynlegt að örva þetta samstarf frekar. Framtíð samfélaganna í Norður-Atlantshafi er undir því komin að samstarf sé gott um sjálfbæra nýtingu sjávarfangs. Á sviði umhverfismála og sjávarútvegs er brýnt að mynda norrænan samstarfsgrundvöll sem getur orðið hvati áframhaldandi sjálfbærrar þróunar hvað snertir sjávarfang í Norður-Atlantshafi.

4. Þróunartilhneiging og áskoranir

Samstarfið innan hinnar sameinuðu ráðherranefndar fyrir sjávarútveg, landbúnað, skógrækt og matvæli grípur yfir mikilvæg, stór og verðmæt sameiginleg ábyrgðarsvið. Marghátuð og byltingarkennd hvatning eða áskorun fylgir hinni öru þróun í umræddum málaflokkum og hún veldur því að Norðurlöndin verða að bregðast við og samræma samstarf sitt ótal straumum og stefnum, nýjum þörfum og markmiðum sem stundum eru samstillt en stundum andstæð.

Norðurlönd framleiða matvæli og skógarafurðir í stórum stíl og forsendurnar eru góðar fyrir framleiðslu sem er umhverfisvæn og holl og þar að auki sjálfbær og hefur farsæl efnahagsleg og félagsleg áhrif. Stöðugt vex áhugi almennings og væntingar hans um að framleiðsla matvæla og skógarafurða, meðhöndlun og vinnsla, spilli hvorki heilsu manna né umhverfinu. Neytendur eru almennt vel að sér og meðvitaðir um að þeir geti haft áhrif á heilsufar sitt, forðast sjúkdóma og staðið vörð um umhverfi sitt með vali sínu á m.a. matvælum, samsetningu þeirra og vöruvali að öðru leyti. Þannig hafa neytendur og samtök þeirra heilmikil áhrif á stjórnmálastefnuna í þessu sambandi á þessum svæðum.

Þróunin innan frumatvinnuveganna dregur dóm af snörpum breytingum á samsetningu fyrirtækja og hagræðingu í ljósi tækniframfara og sparnaðar þar sem stöðugt færri vinna stöðugt stærri verkeiningar í harðri samkeppni á markaði. Strjálbýlið og sjávarplássin eru að mun margbreytilegri nú en áður og tengingin við svæðisbundnu atvinnugreinarnar á mörgum stöðum veikari en fyrr. Pólitískar áætlanir verða að taka mið af heildarmyndinni, þ.e. tillit til þróunar á öðrum samfélagssviðum eins og t.d. til samfélagsbyggingar, menntunar, þjónustu og annarra úrræða og stjórnunaraðgerða. Fullyrða má að gengið sé út frá svipuðum atriðum í mörgum ríkja Norðurlandanna þótt aðferðir og áætlanir séu mismunandi.

Önnur brýn spurning snýst um áhrif hinna hefðbundnu frumatvinnuvega í stærra samhengi, landbúnaðar, skógræktar og sjávarútvegs ásamt matvælaframleiðslu og skógarhöggs, en þessar atvinnugreinar hafa í för með sér breytingar á sameiginlegum gæðum borgaranna s.s. áhrif á næsta nágrenni, strönd og náttúru. Í takt við allar aðrar breytingar snertir þetta forsendurnar fyrir því landslagi sem telst á Norðurlöndum vera menningartengt. T.a.m. er stór spurning hvernig eigi að vera unnt að vernda sérkenni landslagsins, opin og ræktuð landssvæði.

Nú orðið eru áberandi nýjar óskar og gildismat tengt landsbyggðinni og náttúrunni, annars vegar til búsetu og hins vegar til orlofsdvalar og náttúrudýrkunar. Rannsóknir sýna að aðlaðandi búsetusvæði á eða nálægt landsbyggðinni geta ráðið úrslitum um búferlaflutninga ákveðinna hópa fólks. Ferðaþjónustan hagnast á fallegu landslagi og vel varðveittri náttúru eða menningarsvæðum þar sem þjónusta fær æ meiri þýðingu fyrir svæðisbundinn efnahag hér og hvar á Norðurlöndunum. Jafnvel skógurinn skiptir máli í tengslum við útivist, líkamsrækt og afþreyingu, einkum þegar um er að ræða nútíma stórborgarbúa.

Frumatvinnuvegirnir hafa bæði jákvæð og neikvæð áhrif á umhverfið. Jafnframt því sem landbúnaðurinn, skógarnir og sjórinn halda uppi líffræðilegri fjölbreytni og vinna m.a. gegn því að grunnvatnið og andrúmsloftið spillist, felst ógnun í atvinnugreinunum við jafnvægið í vistkerfinu. Ómengað umhverfi er ein af grundvallarforsendunum fyrir að viðhalda starfsemi og framleiðni frumatvinnugreinanna.

Æ oftast eru samdar heildrænar reglur fyrir atvinnuvegina á svæðisbundnum eða alþjóðlegum vettvangi. Áhrif efnahagslegrar og pólitískrar hnattvæðingar á rekstur frumatvinnuveganna eru veruleg og það er mikilvægt að Norðurlöndin reyni af fremsta megni að tryggja að alþjóðasamfélagið veiti athygli og taki tillit til sameiginlegra norrænna gilda.

5. Meginmarkmið og forgangsöröðun

Helstu markmið Norrænu ráðherranefndarinnar og þau framkvæmdasvið sem njóta forgangs á sviði sjávarútvegs, landbúnaðar og skógræktar ásamt matvæla beinast á áætlunartímanum 2005 - 2008 að atvinnulífsþróun, matvælum og heilbrigði, líffræðilegri fjölbreytni og erfðaauðlindum, sameiginlegum gæðum og láréttri forgangsöröðun s.s. vísindarannsóknnum, framþróun og menntun, upplýsinga- og hæfnisuppbyggingu og alþjóðlegu samstarfi.

Sérstakt keppikefli verður að gera strand- og landsbyggðarsamfélögin meira aðlaðandi fyrir norræna ríkisborgara bæði til fastrar búsetu og orlofsdvalar.

5.1 Atvinnulífsþróun

Stefnumiðið er öðru fremur að stuðla að samkeppnishæfum atvinnugreinum sem nýta náttúruauðlindirnar með sjálfbærum hætti.

Markmið

- Stuðla að aukinni samkeppnishæfni, nýbreytni og frekari verðmætasköpun í greinum sjávarútvegsins, landbúnaðarins, skógræktarinnar og matvælaíðnaðarins með virkri og hagkvæmri nýtingu náttúruauðlinda og vinnsluþátta.
- Stuðla að frekara framboði og betri aðgangi að markaðshæfum afurðum og þjónustu frá frumgreininum og á þann hátt auka verðmætið og tekjurnar.
- Stuðla að óhlutbundnum gildisauka með því að þróa kerfi til að rekja alla lífsþurftakeðjuna aftur til upphafsins og með virkri markaðssetningu.
- Að efla og þróa umhverfisvæna og vistfræðilega framleiðslu- og rekstrarþætti ásamt tæknilegum lausnum sem snerta umhverfis-, fjárhags- og félagssvið á vettvangi sjávarútvegs, landbúnaðar og skógræktar svo að hvorki verði gengið of nærri náttúruauðlindunum né þær ofmetnar.
- Að grundvalla atvinnulífsþróunina á heildarsýninni frá láði og legi til munns og maga með áherslu á að fullnægja kröfum neytenda um mikið úrval fyrsta flokks vöru og þjónustu sem hefur sérstöðu og verður til í samræmi við góðar siðareglur.
- Kenna öðrum og læra af reynslu annarra af mismunandi gerðum áætlana og jarðnýtingar innan bæði einkarekinna og ríkisrekinna skógarnytja og hvernig bæta megi fjölvirknina.

5.2 Matur og heilbrigði

Meginmarkmiðið er úrval heilnæmrar og öruggrar fyrsta flokks matvöru sem gefur borgurinum kost á fæðuvali sem stuðlar að góðri heilsu.

Markmið

- Efla þekkingu á sambandinu milli matvæla, matarvenja og heilbrigðis og útbúa framkvæmdaáætlanir um matvæli fyrir þjóðirnar hverja fyrir sig og Norðurlöndin í heild sem stuðla að heilbrigði og vellíðan auk stefnumótunar um að koma í veg fyrir vandamál tengd offitu.
- Sporna gegn neikvæðum áhrifum frumvinnslunnar á umhverfið og heilbrigðið í upphafi og takmarka aðskotaefni í fræi og fóðri, lífsþurftakeðjunni og afurðunum með því að bæta almennt möguleikana á að rekja hráefni, matvæli og umbúðir aftur til upphafsins.
- Viðhalda og þróa samstarf um að meta og bregðast við slæmum efnafræðilegum eða örverufræðilegum áhrifum á matvæli.
- Þróa samstarf Norðurlandanna um heilbrigði dýra með áherslu á baráttuna gegn smitsjúkdómum sem geta borist úr dýrum í menn með matvælum og þróa viðbragðsáætlanir gegn slíkum sjúkdómum og farsóttum í dýrum.
- Beita sér frekar fyrir velferð dýra með áherslu á sameiginleg norræn forgangsatriði hvað snertir helstu dýrategundirnar.
- Að hafa í fyrirrúmi og þróa frekar í samráði við neytendur, verslunarmenn og framleiðendur ásamt öðrum greinum samstarfið um að framfylgja kröfum um merkingar og upplýsingar fyrir neytendur og enn fremur um siðfræðileg málefni varðandi matvælaframleiðsluna.
- Hvetja til framleiðslu öruggra matvæla, samræmis, góðrar afkastagetu og starfsemi fyrir opnum tjöldum þar sem áherslan er á samstarfið milli atvinnugreinanna, neytendanna og eftirlitsaðilanna.
- Stuðla að öflugra eftirliti og öflun viðeigandi upplýsinga sem má byggja hættumat á hvað varðar efnafræðileg og örverufræðileg áhrif ásamt því að þróa hættumatslíkön en í þeirri viðleitni eiga Norðurlöndin að vera hvetjandi og undirstrika sameiginlega afstöðu sína um fyrsta flokks neytendavernd.
- Vinna að því að takmarka matarofnæmisviðbrögð með merkingum og upplýsingum til neytenda um hráefni í matvælum.

- Að útbúa heildarstefnu um hættu/hollustulíkön fyrir matvæli, einnig fisk, sem má byggja á þegar er skorið úr flóknum úrlausnarefnum þar sem bæði heilnæm og hættuleg áhrif fylgja neyslu sömu matvæla.

5.3 Líffræðileg fjölbreytni og erfðaauðlindir

Helsta stefnumiðið er varðveisla náttúru- og erfðaauðlinda og sjálfbær nýting þeirra til langs tíma lítið.

Markmið

- Stuðla að því að farið sé eftir yfirlýsingu ráðherranefndarinnar frá árinu 2003 um aðgang að og rétt til erfðaauðlinda⁷ ásamt þátttöku í útfærslu viðeigandi alþjóðlegra samninga á þessu sviði og sjá til þess að farið sé eftir þeim.
- Viðhalda og þróa samstarfið um varðveislu og skráningu norrænna plantna- og húsdýraerfða innan landbúnaðar og skógræktar, sjávarútvegs og matvælaframleiðslu, til að framvegis sem hingað til megi nýta erfðafræðilega fjölbreytni.
- Stuðla að aukinni notkun erfðaauðlinda og aukinni þekkingu um samhengi nýtingar og varðveislu líffræðilegrar fjölbreytni og mataröflunar.
- Efla samstarfið um ræktun og nýtingu á erfðabreyttum lífverum.
- Vinna gegn því að erfðabreyttar lífverur, þar með talinn fiskur, valdi skaða á þeirri líffræðilegu fjölbreytni sem fyrir er og beita sér fyrir því að grundvallaratriði Cartagenabókunarinnar verði virt í öllum ríkjum Norðurlandanna.
- Meta þörfina á því að þróa mælitæki fyrir erfðafræðilega fjölbreytni á sviði landbúnaðar og skógræktar og annarra viðeigandi greina, m.a. fyrir villtar erfðaauðlindir.
- Efla samstarfið og tengja norrænar og innlendar áætlanir um erfðaauðlindir nánari böndum.

⁷ Ministerdeklaration om tillträde och rättigheter till genetiska resurser, Nord 2004: 7. Report on Access and Rights to Genetic Resources, Nord 2003:16.

5.4 Sameiginleg gæði⁸

Meginmarkmiðið er að varðveita og þróa hin sameiginlegu gæði borgaranna á Norðurlöndunum til að auka lífsgæði þeirra.

Markmið

- Að stuðla að þróun margháttads hlutverks framatvinnugreinanna með norrænum samtakamætti, þ.m.t. þróun landsbyggðarinnar m.a. í framhaldi af norræna verkefninu um framtíðarhlutverk landbúnaðarins.⁹
- Að létta undir með starfseminni í strandbyggðunum og í strjálbýlinu í því augnamiði að vernda atvinnumarkaðinn og tryggja að hvarvetna á Norðurlöndunum sé athafnalíf og búseta, svo að atvinnugreinarnar geti frekar stuðlað að því að pólitísk efnahagsleg og félagsleg markmið náist.
- Stuðla að framkvæmd evrópska landslagssamkomulagsins í samvinnu við umhverfissviðið og þróa og fylgja eftir norrænu menningarlandslagsáætluninni til að varðveita fjölbreytni og sérkenni norræns landslags sem grundvöll aðlaðandi strand- og landsbyggðarsamfélaga og sameiginlegra gæða, s.s. útivistar, afþreyingar og hvíldar og til varðveislu á menningararfi.
- Stuðla að því að skapa góðar forsendur fyrir atvinnuveiðum og fiskeldi og stangveiði til að viðhalda og þróa búsetu og athafnalíf í strandbyggðum ásamt því að skapa menningarlíf við fjöruna.
- Auka þekkingu á félagslegri þýðingu skóglendis m.a. í samvinnu við samtök útivistarfólks, skógareigenda og umhverfisverndarsinna.

⁸ Sameiginleg gæði eru í þessu sambandi skilgreind sem óhlutbundin verðmæti sem stuðla meðal annars að möguleikum til dægradvalar og tómstundaiðju og þróun ímyndar, menningar, atvinnumöguleika og lífsgæða fólks í bæjum á landsbyggðinni og öðrum strjálbýlum svæðum.

⁹ Lantbrukets framtida roller, rapport

5.5 Lárétt forgangsröðun

5.5.1 Vísindalegar rannsóknir, þróun og menntun

Meginmarkmiðið er að efla og þróa samstarfið um rannsóknir, framþróun og fræðslu og jafnframt að auka gæði rannsókna, þróunarvinnu og menntunar innan ramma rannsókna- og fræðslusamstarfsins sem ráðherranefndin hefur þegar stofnað til og enn fremur að taka þátt í að mynda ný rannsóknar- og menntunarsvið.

Markmiðin fyrir rannsóknar- og þróunarsamstarfið almennt

- Efla norrænu vísindasviðin og samstarfið milli þeirra.
- Efla rannsóknir og þróun á þeim sviðum þar sem Norðurlöndin búa nú þegar yfir mikilli þekkingu og færni í þeim tilgangi að bæta samkeppnishæfni atvinnulífsins og mæta þörf stjórnvalda fyrir vísindalegum rannsóknum.
- Búa til verkaskiptingu svo að löndin vegi upp þekkingu, færni og uppbyggingu starfsemi hvert annars til að koma í veg fyrir skörun og sóun tíma og fjármuna.
- Efla Norðurlöndin sem eina heild í samkeppninni um styrki til vísindastarfa bæði innan ESB og á alþjóðlegum grunni ásamt því að keppa að betri samhæfingu og samþættingu á innlendum og svæðisbundnum rannsóknum í Evrópu.
- Efla menntakerfi á Norðurlöndunum svo að það jafnist á við það sem best gerist erlendis í þeim tilgangi að laða að námsmenn frá öðrum ríkjum Norðurlandanna og einnig öðrum löndum.
- Auka norræn áhrif á alþjóðastjórnsmál á sviði sjávarútvegs, landbúnaðar, skógræktar og matvæla.

Sérstök markmið

- Efla samstarf um rannsóknir sem varða vaxtarsprotu frumatvinnugreinanna, nýtingu náttúru- og menningarverðmæta og efnahagslega og félagslega þróun.
- Efla samhæfingu og sameiginlegt skipulag rannsókna á samhengi mismunandi nýtingar- og vinnslukerfa og sjálfbærrar nýtingar á endurnýjanlegum auðlindum.
- Stuðla að framhaldi á þróun nýjunga, háþæknirannsóknum og skjótri útbreiðslu tækni framfara á öllum stigum frá upphaflegum framleiðanda til neytenda og innan skógræktarinnar.

- Þróa frekar norrænt samstarf um rannsóknir á matvælaöryggi auk matvöru og hollustu til að auka þekkinguna fyrir sameiginlega norræna þátttöku í starfi alþjóðlegra stofnana og alþjóðlegum samningum.
- Þróa áfram samstarfið við Nordic Innovation Center.
- Þróa áfram og efla norrænar rannsóknir á skógum í þeim tilgangi að bæta við þekkingargrunn samstarfsins í norrænum og alþjóðlegum stofnunum og samningum.
- Halda áfram öflugum samstarfi við Nordic Forestry, Veterinary and Agricultural University (NOVA) og Nordisk Forskerutdanningsakademi (NORFA) og stuðla að stofnun hafrannsóknarskóla - Nordic Marine Academy – með þátttöku rannsókar- og menntasviðsins.
- Stuðla að samstarfi á breiðari grunni um grunnmenntun og menntun á rannsóknarstigi þar sem samvinnan eflir og þróar nám sem hlutfallslega fáir námsmenn í hverju landi stunda.
- Halda áfram samhæfðu norrænu átaki og efla samstarf þar sem löndin skiptast á upplýsingum og þekkingu og sameinast um rannsóknir og þróun á lífrænni orku.

5.5.2 Upplýsingar og aukin hæfni

Meginmarkmiðið er að auka hæfni og þekkingu almennings og hagsmunaaðila á starfsemi hinna mismunandi starfsgreina með fræðslu og samskiptum.

Markmið

- Semja upplýsingaáætlun fyrir ráðherranefndina fyrir sjávarútveg, landbúnað, skógrækt og matvæli við upphaf áætlunartímabilsins.
- Semja og hrinda í framkvæmd sameiginlegri jafnréttisáætlun á áætlunartímabilinu.
- Að fylgja eftir stefnumótun og áætlunum á sviði upplýsinga og samskipta sem hleypt verður af stokkunum á áætlunartímanum.

5.5.3 Alþjóðleg og svæðisbundin samvinna

Meginmarkmiðið er að tekið sé tillit til sameiginlegs gildismats og hagsmuna Norðurlandanna í alþjóðlegum stofnunum og samningum.

Markmið

- Að reyna að skapa samstöðu um sameiginlega afstöðu á sviði fiskveiða gagnvart mismunandi alþjóðlegum stofnunum sem grundvallast á sjálfbærri nýtingu sjávarfangs. Norðurlöndin munu hlíta FAO áætluninni hvað varðar kerfi og sérstakar kröfur um skráningu og merkingu sjálfbærra fiskveiða og efla og þróa samstarf Norðurlandanna innan alþjóðlegra stofnana um nýtingu fiskistofnanna.
- Norðurlöndin munu áfram sem hingað til leitast við að leggja alþjóðlegu hafrannsóknarstofnuninni ICES og undirstofnunum hennar til traustan vísindalegan upplýsingagrunn.
- Að beita sér á evrópskum og alþjóðlegum vettvangi fyrir norrænni stjórnmálastefnu á landbúnaðarsviðinu, einkum innan ESB og FAO, og í öðrum viðeigandi stofnunum og samningsviðræðum.
- Að vera í fararbroddi fyrir varðveislu, sjálfbærri nýtingu og gæða- eða nýtingarskiptum erfðaauðlinda innan ramma sáttmálans um Líffræðilega fjölbreytni, einkum þó með tilliti til ákvarðana WSSD heimsþingsins í Jóhannesarborg og Bonn-reglnanna um aðgang að erfðaauðlindunum og skiptingu gæðanna.
- Að efla samstarfið í því skyni að hafa áhrif á pólitíska stefnumótun á sviði skógræktar í alþjóðlegum samningum og ákvarðanatöku í Evrópu og víðar. Samhæfð norræn samvinna á að byggjast á sameiginlegri áætlun Norðurlandanna sem samin er með hliðsjón af markmiðum og stefnu landanna inn á við og út á við um sjálfbærar skógarnytjar, einkum á vettvangi skógræktarsviðs SP, skammstafað UNFF, FAO, þverevrópska samkomulagsins (Panuropeiska processen) og annarra viðeigandi stofnana og samninga.
- Að tryggja að norrænu löndin leitist áfram við að hafa forystu um að settar verði reglur um matvælaframleiðslu og hafi áhrif á ákvarðanir sem snerta matvöru – viðbrögð við hættum og hættumat innan ESB/EES, FAO, WHO, Codex Alimentarius og Alþjóðlegu stofnunarinnar um húsdýrasjúkdóma (OIE) og í samræmi við alþjóðlega plöntuverndarsáttmálann (IPPC).
- Að efla samvinnu vestnorrænu landanna og annarra strandríkja og –samfélaga í Norður-Atlantshafi um sjálfbærar nytjar sjávarfangs með því að örva samstarf frumatvinnugreinanna á svæðinu.

- Að þróa frekar og efla hið vestnorræna samstarf á sviði matvælaeftirlits, neytendaverndar, landbúnaðar og skógræktar.
- Halda áfram samstarfi Norðurlandanna, Eystrasaltsríkjanna og Rússlands um fiskveiðar innan Baltic Fisheries Cooperation BAFICO í því skyni að varðveita og styrkja grundvöll fiskveiða við Eystrasalt. Er það gert með því að skiptast á upplýsingum og þekkingu og vinna saman að hagsmunamálum sjávarútvegsins.
- Útvíkkun samstarfs um fiskveiðar svo að það taki einnig til samstarfsins í Norður-Atlantshafi, North Atlantic Conference NAC, sem yrði framlag til þeirrar alþjóðlegu þróunar að finna heildrænar lausnir í sjávarútvegi.
- Að þróa og efla samstarfið við baltnesku löndin um varðveislu erfðauðlinda og nýtingu þeirra og þróa samstarfið við Vavilovstofnunina í St. Pétursborg.
- Að þróa og efla samstarfið við Eystrasaltsríkin um lífrænt ræktuð matvæli og lífræna framleiðslu.
- Að þróa og efla samstarfið við Eystrasaltsríkin og Norðvestur-Rússland um að styrkja sjálfbærar skógarnytjar og timbursölu, þróa umsýslu skóga hvað snertir lagasetningu, aukna þekkingu á mismunandi eignarhaldi og endurmenntun starfsmanna á sviðinu ásamt því að berjast gegn ólöglegu skógarhöggi en örva timburnotkun og herða á samstarfi um rannsóknir á skógum.
- Að efla samstarfið um aukið matvælaöryggi á Norðurlöndunum og í Eystrasaltsríkjunum með því að styðjast við viðurkennd alþjóðleg markmið í því augnamiði að norræna/baltneska svæðið verði í fylkingarbrjósti á sviði matvælaöryggis og beiti sér sameiginlega í alþjóðlegum samningum, bæði hvað snertir möguleika til að rekja hráefni í afurðum aftur til uppruna síns, smitsjúkdóma í dýrum, hættuleg þrávirk efni og öflugt matvælaeftirlit. Sömuleiðis að halda áfram samstarfi um hollustu og næringu.

6. Uppbygging starfseminnar og boðvald

Framkvæmdaáætlunin nær yfir árabilið 2005-2008 og er viðbót við meginstefnuna um Sjálfbær Norðurlönd. Í þessum kafla er fjallað um innri uppbyggingu eins og hún er nú. Ráðherranefndin mun endurskoða uppbyggingu starfseminnar í hinni nýju ráðherranefnd og taka tillit til reynslunnar fram að þessu og tillagna um úrbætur eftir matið á framkvæmdaáætluninni fyrir tímabilið 2001-2004. Ákvörðunar er að vænta á áætlunartímanum.

6.1 Ráðherranefndin

Norræna ráðherranefndin fyrir sjávarútveg, landbúnað, skógrækt og matvæli ber endanlega ábyrgð á hinu norræna samstarfi frá láði og legi til munns og maga. Pólitísk áhersla og ákvarðanir í

ráðherranefndinni eru í öndvegi. Ráðherrafundirnir eru skipulagðir í samræmi við aðkallandi pólitísk álitæfni sem eru nátengd árlegum formennskuáætlunum.

6.2 Samráðshópurinn

Samráðshópur var myndaður í þeim tilgangi að tryggja að embættismannanefndirnar þrjár, fyrir sjávarútveg (NEF), fyrir landbúnað og skógrækt (NÄJS) og fyrir matvæli (ÄK-Livs), hefðu með sér virkt samráð og fylgdu sameiginlegri heildarstefnu í málefnum sem snerta hin mismunandi svið. Samráðshópurinn skipa málsmetandi menn og hvert land og hvert sjálfsstjórnarsvæði tilnefni fulltrúa í hópinn. Hópurinn kemur saman einu sinni á ári að minnsta kosti og ákveður dagskrá ráðherranefndarinnar, endanlega tillögu hennar til skrifstofu Norrænu ráðherranefndarinnar um fjárhagsáætlun næsta árs, sameiginlegar aðkallandi áætlanir og úrlausnarefni ásamt dagskrá hugsanlegs haustfundar. Lagt verður mat á starfsemi samráðshópsins árið 2006.

6.3 Embættismannanefndirnar

Embættismannanefndirnar, NEF, NÄJS og ÄK-Livs, hafa umsjón með því að ákvörðunum ráðherranna og samráðshópsins sé framfylgt. Þar að auki ábyrgjast þær að þessari framkvæmdaáætlun sé fylgt eftir með því að greina úttektir á verkefnum, verkefnisáætlanir, endurskoðendaskýrslur og leggja mat á tillögur um aðkallandi pólitísk úrlausnarefni frá stofnunum og föstum samstarfsnefndum á verkswiðinu. Málefni sem krefjast pólitískrar umræðu eru undirbúin og send ráðherranefndinni. Embættisnefndirnar skipa starfshópa eftir þörfum.

6.4 Stofnanir, samstarfsnefndir og tengsl

Embættismannanefndirnar hafa í áranna rás komið á fót fjölda starfshópa, samstarfsnefnda, samráðstengsla og einni stofnun - Norræna genbankanum - sem styðja við framkvæmdina á áætluninni og öðrum norrænum stjórnunargögnum. Í eðli samstarfsstofnananna felst að veita ráðgjöf, rannsaka og dreifa upplýsingum, þær eru vísindasinnar og hafa frumkvæði að verkefnum. Þær eru mikilvægir tengiliðir milli alþjóðlegrar og norrænnar starfsemi. Samstarfsstofnunum er einnig ætlað að gera niðurstöður rannsókna og greininga aðgengilegar svo að unnt sé að byggja þróun stjórnmalanna og stjórnsýslunnar á þeim. Sem dæmi um velheppnað norrænt samstarf má nefna langvarandi og gjöfuga samvinnu á sviði rannsókna á skógum á vegum Samnordisk skogsforsking SNS.

Í hinu þverfaglega samstarfi er hverju sinni leitast við að finna þá lausn sem felur í sér afkastamestu stjórnunina. Fjöldi þverfaglegra samstarfsstofnana, -hópa og -verkefna hefur verið stofnsettur gegnum tíðina til að fjalla um umhverfismál, orkumál, neytendamál og vísindarannsóknir, m.a. Norræna erfðaauðlindaráðið (NGR), stýrihópurinn um umhverfis- og sjávarútvegsmál (MiFi) og samstarfsnefndin um umhverfisáætlun vegna landbúnaðar og skógræktar (MJS).

Sjá í viðauka nákvæma sundurliðun á samtökunum.

7. Eftirfylgni, mat og fjármögnun

Framkvæmdaáætlunin nær yfir árabilið 2005-2008. Framkvæmdaáætlunin tengist Norðurlandaráði með þeim hætti að hún verður lögð fyrir ráðið til umsagnar áður en endanlegar ákvarðanir eru teknar. Norðurlandaráð getur haft áhrif á einstaka áætlanir vegna næstkomandi árs þegar það gerir árlega fjárhagsáætlun sína.

Ráðherranefndin og embættismannanefndirnar fyrir sjávarútveg, landbúnað og skógrækt stuðla að því að hin mismunandi áherslusvið þessarar framkvæmdaáætlunar njóti forgangs að nauðsynlegum úrkostum. Á áætlunartímanum munu ráðherrarnir þar að auki taka ákvarðanir um þau pólitísku viðfangsefni sem í deigluinni eru hverju sinni umfram þau sem nefnd eru í framkvæmdaáætluninni og afgreiða þau og fylgja þeim eftir í Norrænu ráðherranefndinni.

Framkvæmdaáætlunin, sem nú liggur fyrir, fjallar um mörg framkvæmdasvæði sem snerta hagsmuni norrænu þjóðanna allra og hverrar fyrir sig. Metnaðurinn er mikill þótt fjárhagsrammi Norðurlandanna sé ekki að sama skapi rúmur. Ráðherrarnir ætlast því til að löndin sjálf fjármagni verkefnin í ríkara mæli en áður og að þau verði þar með eðlilegur þáttur í forgangsöröðun þjóðanna.

Undir lok áætlunartímabilsins verða niðurstöður framkvæmdaáætlunarinnar metnar.

Viðauki 1

Skipan stýrihópsins

Formaður	Elín Guðmundsdóttir Forstöðumaður matvælasviðs, Umhverfisstofnun, Íslandi
Danmörk	Marie Louise Flach de Neergaard Ráðuneyti matvæla, landbúnaðar og sjávarútvegs Knud Østergaard Matvælastofnuninni/Fødevaredirektoratet
Finnland	Anders Portin Landbúnaðar- og skógræktarráðuneytinu
Ísland	Kristinn Hugason Sjávarútvegsráðuneytinu
Noregur	Gudbrand Bakken Landbúnaðarráðuneytinu Tone Holthe Svensen Sjávarútvegsráðuneytinu
Norræna ráðherranefndin skrifstofan	Ásmundur Guðjónsson Bente Stærk Lise Lykke Steffensen
Ritari	Kerstin Stendahl-Rechardt Umhverfísráðuneyti Finnlands

Viðauki 2

Styttingar och skammstafanir

ABS	Access and Benefit-Sharing Aðgangur og skipting gæða
Baltic 21	Framkvæmdaáætlun 21 fyrir Eystrasalt
BAFICO	Baltic Fisheries Cooperation Samtök útvegsmanna við Eystrasalt
CBD	Convention on Biological Diversity 1992 Sáttmálinn um líffræðilega fjölbreytni 1992
Bonn Guidelines	Bonn Guidelines on access to genetic resources and benefit – sharing under the Convention on Biological Diversity Bonn-starfsreglurnar um aðgang að erfðafræðilegum auðlindum og skiptingu gæða samkvæmt sáttmálanum um líffræðilega fjölbreytni
Cartagena	Cartagena-bókunin um öryggi í flutningi erfðabreyttra lífvera yfir landamæri Cartagena Protocol on Biosafety
CGIAR	Consultative Group on International Agricultural Research Ráðgjafahópur um alþjóðlegar rannsóknir á sviði landbúnaðar
Codex Alimentarius	Sameiginlegur FAO/WHO samstarfsgrundvöllur á sviði matvæla
COP	Conference of the Parties Ráðstefna aðildarríkjanna
CPGRA	Commission on Plant Genetic Resources Framkvæmdastjórn um erfðaauðlindir plantna
EAAP	European Association on Animal Production Búfjárræktarsamband Evrópu
ECP/GR	European Cooperative Programme for Genetic Resources Networks Evrópuáætlun um tengslanet á sviði erfðaauðlinda í akuryrkju
EC-CHM	European Community Biodiversity Clearing House Mechanism Upplýsingamiðstöð Evrópusambandsins um líffræðilega fjölbreytni

EC EB	European Community Evrópubandalagið
EEA EES	European Economic Area Evrópska efnahagssvæðið
EU ESB	European Union Evrópusambandið
EUFORGEN	European Forest Genetic Resources Programme Evrópuáætlun um erfðauðlindir skóga
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations Matvæla- og landbúnaðarstofnun SP
FJSL	Fiske-, jord- och skogsbruk samt livsmedel Sjávarútvegur, landbúnaður og skógrækt ásamt matvælum
FoU	Forskning och utveckling Rannsókn og þróun
ICES	International Council for the Exploration of the Sea Alþjóðahafrannsóknaráðið
IPGRI	International Plant Genetic Resources Institute Alþjóða plöntuerfðastofnunin
IPPC	International Plant Protection Convention Alþjóðlegi plöntuverndarsáttmálinn
IT-PGRFA	International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture 2003 Alþjóðlegt samkomulag um plöntuerfðaforða matvæla og landbúnaðar 2003
MAT	Mutually Agreed Terms Gagnkvæmt samkomulag um skilmála
MTA	Material Transfer Agreement Samningur um flutning á erfðaeftum
MiFi	Stýrihópurinn fyrir norrænu umhverfis- og sjávarútvegsáætlunina
MR	Ministerråd Ráðherranefnd

MR-FJSL	Nordiska ministerrådet / fiske-, jord- och skogsbruks- samt livsmedelsministrarna Norræna ráðherranefndin / sjávarútvegs-, landbúnaðar-, skógræktar- og matvælaráðherrarnir
NGB	Nordiska genbanken Norræni genabankinn
NGH	Nordiska genbanken för husdjur Norræni búfjárgenabankinn
NGR	Nordiska genresursrádet Norræna erfðaaauðlindaráðið
NGO	Non-governmental Organisation Stofnun sem er ekki á vegum ríkis
NJF	Nordiska jordbruksforskarens förening Norræn rannsóknarsamtök á sviði landbúnaðar
NKJ	Nordiskt kontaktorgan för jordbruksforskning Norrænt tengslanet fyrir rannsóknir á sviði landbúnaðar
NKJS	Nordiskt kontaktorgan för jord- och skogsbruksfrågor Norrænt tengslanet um málefni landbúnaðar og skógræktar
NMR	Nordiska ministerrådet
NCM	Nordic Council of Ministers Norræna ráðherranefndin
NOR	Nordiskt organ för renforskning Norræn stofnun um hreindýrarannsóknir
NORFA	Nordisk Forskerutdanningsakademi Norræna rannsóknarakademían
NOVA	Nordic Forestry, Veterinary and Agricultural University Norrænir háskólar á sviði skógræktar, dýralækninga og landbúnaðar
NSFP	Nordiskt skogsbruks frö- och plantråd Fræ- og plönturáð norrænu skógræktarinnar
NÄF	Nordiska ämbetsmannakommittén för fiskeripolitik Norræna embættismannanefndin á sviði sjávarútvegs

NÄJS	Nordiska ämbetsmannakommittén för jord- och skogsbruksfrågor Norræna embættismannanefndin á sviði landbúnaðar og skógræktar
OIE	World Organisation for Animal Health Alþjóðaheilbrigðismálastofnun dýra
PIC	Prior Informed Consent Upplýst samþykki veitt fyrirfram
R&D	Research and Development Rannsókn og þróun
SNS	Samnordisk skogsforsking Samnorrænar rannsóknir á sviði skógræktar
SPS agreement	Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures Samningur um beitingu ráðstafana um hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna
TRIPs	Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights Hugverkaréttur í viðskiptum
UNESCO	United Nations Educational Scientific and Cultural Organisation Menningarmálastofnun SP
UNFF	United Nations Forum on Forests Skógræktarsamstarf SP
UPOV	The International Union for the Protection of New Varieties of Plants Alþjóðasambandið um vernd nýrra plöntuyrkja
WIPO	World Intellectual Property Organisation Alþjóðahugverkastofnunin
WHO	World Health Organisation Alþjóðaheilbrigðismálastofnunin
WSSD	World Summit on Sustainable Development Leiðtogafundur SP um sjálfbæra þróun
WTO	World Trade Organization Alþjóðaviðskiptastofnunin
ÄK-Livs	Norræna embættismannanefndin á sviði matvæla